

DISPUTATIO ETHICO-
POLITICA
BENEFICIENTIA
QUOMODO EXER-
CENDA.

Quæ

DEO BENE DICENTE ET BENEFACIENTE
Ex consensu amplissimæ Facultatis Philosophicæ,

P R A E S I D E

M. THOMA SAGITTARIO,
P. L. Cæs. & Græcæ Linguæ Profess. Publ.

Respondente,

SEBASTIANO ZADELIO
VVinsheimio Franco.

P U B L I C E habebitur

XVI. Augusti, hora & loco consuetis.

J E N Æ,

Typis TOBIE STEINMANNI,
Anno 1605.

Philos.

C.

24, 18

AMPLISSIMIS,
PRUDENTISSIMIS & VA-
rio variarum rerum
usu experientissimis Viris;
DN. CONSU-
LIB. ET RELI-
QUIS INCLYTÆ
REIPUB. WINSHEMENSIS
Senatoribus, Fautoribus & Tutoribus
suis omni observantia cultu
prosequendis.

Hanc èrta in Ethico - Politicam

Debita gratitudinis ergo offert

Sebastianus Zadelius.

Sächsische
Landesbibliothek
Dresden

ΘΕΣΙΣ Ι.

Atura ipsa, quæ Scaligero (e)
cœlestis est Genius, inter homines
cognitionem quandam constituit,
quod benè Imp. (b) ut hoc velut numi-
ne & lumine duce mutuis inter se-
certare possent officiis, & ἀρθεπόνος ἀρ-
θεπόνος esse δουμένον, imprimis cum beneficio affici homi-
nem hominis intersit, attestante Papiniano. (c)

(a) Exercit. 323. adversus Cardan. (b) l. ut vim. 3. ff.
de l. & iur. (c) l. ferrus 7. ff. de Serv exportand.

2. Sed heu immane quantum ab ista integrita-
tis norma & forma delcivimus. A nulla bestia ne à scor-
pionibus aut Pantheris tantum pertimescendum peri-
culi, quantum homini ab homine.

3. Non des alas homini ut hominibus id faciat
quo judicium damni injuria constituatur, vitam eripiat:
ultrò jam præsto est, adit ipse periculum ut alii inten-
dat: In ædibus est; in mensa est: tibi offert cibum ulti-
mum ut nimis verè suum ad Cardanum Scaliger. (d)

(d) Exercit. 189. sect. 5.

4. Nullibi tutus est ab homine homo longè mi-
nus ac ab ipsis serpentibus. Ad ea loca, ubi degunt, ne
adeas, advenientes pelle, irruentes interfice, Licet id,
sine legum metu, sine capitis periculo. At ab impo-
stori, tyranno, conviva, venefico, quibus artibus ca-
vere licet? Cum his enim atq; etiam sub his tibi viven-
dum est & iterum suum ad Cardanum Scaliger. (e)

(e) Exerc. 33. Sect. 1.

— — Sævis inter se convenit ursis.

5. Non inter homines hominibus, qui a iis ra-
tione istius à natura insitæ & inditæ cognitionis omnia

A 2

benevo-

benevolentia & humanitatis invicem fibi præstare ut poterant, sic & debebant officia.

6. Nunc verò auferuntur bona, mutilantur corpora, obteritur dignitas, & quod maximè detestandum est, animis nostris labes ejusmodi inferuntur, quibus pernicioſæ creatæ persuasiones & cum dedecore vivere & mori turpiter cogunt, ut iterum loquar cum Scaligero.

(f) d. Exercit. 33. Sed. 1.

7. Quid bella memorem? quæ primum contra jus illud primævum introducta. (g) hodie ab illis nobis moventur, qui de nostro omnium interitu, qui de totius orbis Christiani exitio cogitant, bello vastatur Germania, vexantur urbes, ardent tecta, vis infertur orphanis, trucidantur etiam, qui

— matris ab ubere pendent.

Sic nempe quod Crœsus ad Cyrus (h) cum aliâs in pace filii patres, nunc in bello patres filios sepeliunt.

Tuō magne D E V S vindicta esto, daq;

— Ultorem ulciscatus ut ultor.

Ultierius tentare veta.

(g) l. manumissiones 4. cum seq ff. de l. & Iur. (h) apud Herodotum in Clio. lib. 1. fol. 18.

8. Sed nolo nunc in hominiſ inhumanitatem declamare prolixius: Nolo gladio ἀπιμυκτρεῖσθαι.

— horrent commota moveri.

9. Remedia ergò potius & media, si quæ sunt in mundo ulla, quæramus & inquiramus, quibus tantis malis obviam quodammodo iri posuit, & ista inter homines amicitia, & mutua cūrba conservari & custodiri.

10. Illorum multa, imprimis Humanitas & beneficentia. Quarum utraque cives, imò homines peregrinos amicitiâ & concordiâ devincit, seramque ad postitatem propagat & transmittit,

xi. Hæc

ii. Hæc verò vel maximè est necessaria. Hinc enim cives imprimis velut veri existunt Goryones, qui ab Hercule usque dum colligati essent, vinci non potuerunt, separati & à se distracti, nullo negotio. (i)

(i) Claud. Minoes in Alciat. Emblem. 40.

12. Usque adeò verum illud Micipſæ Regis Numidarum. (k) Concordia parvæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur.

(k) Apud Salustium in bello Iugurthino pag. 78.

13. Optimè idem Micipſa ad Iugurtham (l) Non exercitus, inquit, neque thesauri præsidia regni sunt, verùm amici, quos neque armis cogere, neque auro parare queas, officio & fide parantur.

(l) Apud Salustium in d. bello Iugurth. pag. 77.

14. Taxiles Rex Indiæ (m) cum Alexandrum suis imminere finibus audiret, obviam ei progressus, Quid mutuõ, inquit, decertandum est nobis bello si non aquam aut necessarium nobis cibum intercepimus adventasti. Evidem si te ditior aut locupletior sum, in dandis ad te beneficiis paratus advenio, si inferior existo, tua in me confer officia. Ego vero dignas habere tibi gratias non recuso. Cui Alexander: Atqui putas sine bello hac sermonum familiaritate nos amicitiam affecutos? Atqui ne superes faxo. Vnde & postmodum mutuis utrinque certatum est officiis & beneficiis. Sic nempe ex hostibus hospites, ex inimicis amicissimos efficit beneficentia.

(m) Sic referente Plutarcho in vita Alexandri fol. 265.

15. Hæc quomodo exercenda xⁱⁱ τὸ διατὸρ καὶ ἐφεσοῦ τὸ πράγματος φύσις ὀπίζεται, imò & quantum thesium patietur angustia, σωὶ Θεῷ καὶ τύχῃ hilce enodamus & explicabimus.

16. Beneficentia ergò est virtus, qua egentes sublevamus. Aristoteli (n) est, μεσθητης τελείωμάτων δόσιν καὶ λῆψιν.

(n) 4, Etb. Nicom, c. I.

17. Χείματα ergò sua distribuit qui beneficis.
Sed χείματα dicemus cum Aristotele (o) πάντα ὅσανναζια
κομίσματι μετρεῖται.

(o) d. l. 4. Eth. Nicom. &c.

18. Non ergò pro nummo solum signato acci-
pienda pecunia, sed pro omni rerum supellectile, pro
omni abundantia, quā aliis subvenire possumus, &
opem ferre ut cum Philosophis (p) ipsi statuunt
ICti. (q)

(p) Thom. Freigiū lib. 4. qq. Ethicar. c. 6. Gocl. in Disp.
Ethic. Disp. 6. th 4. pag. 27. &c.

(q) Vide Gædd. ad l. 4 ff. de V. S. n. 9. & seqq. adde
l. pecuniae 178. ff. de V. S.

19. Hoc respectu liberalis dicetur, qui nudis ve-
stem, qui famelicis cibum, qui agrotantibus medici-
nam dederit quod ait Catus. (r)

(r) lib. 4. qq. Moral. c. 1.

20. Nummus rerum, quæ impertiendæ & com-
municandæ, estimationem imprimis metitur non φύση,
sed νόμος & ex hominum instituto, Arist. (s)

(s) d. lib. 4. Eth. c. 1. & 1. polit. c. 6.

21. Homines enim cum omnia commodè ex-
portari quibus indigemus, aut exportari quibus abun-
damus non posse cernerent, nummum tanquam μέσον
quoddam & medium invenerunt, aurum argentumque
ex intimis terræ fibris eruentes, imagines certas ad cer-
tum valorem directas imprimentes.

22. Rectissimè: secus ac videtur velle Polydorus
Virgilius. (t) Αδύνατον δὲ τοποῦτον διαφέροντα σύμμετεται
γένονται. Arist. (u) sed de hisce aliâs.

(t) Lib. 2. de Invent. c. 20. (u) lib. 5. Eth. Nicom. c. 5.
& ibid. Dn. Philipp. pag. 189.

23. Huic studere debent omnes qui sua inter veros
homines, quos Diogenes candela accensa etiam in me-
tudie anxius quærebat, profiteri volunt nomina, Memo-
ries tum humanae conditionis, tum officiis.

24. Humanæ

24. *Humane conditionis* quidem. Cum hac n. ita comparatum est, ut ne Crœsus quidem aut ditissimus quisque aliorum ope prorsus carere posset.

Quisq; suos patimur manes.

25. Quod enim tempus confidendi hominibus, esse potest, cum etiam eo tempore cum aliis dominantur, fortuna maxime sit formidanda, quæ latet rebus tandem immisceat calamitatem, ut bene P. Æmilius ad suos. (x)

(x) *Apud Plutarchum in vita P. Æmilius* fol. 136.

26. Multi sunt anni cujusque dies. At nullus prorsus qualem aliis rem affert, ut utar verbis Solonis, (y) In diuino enim tempore multa videntur, quæ ne mo velit videre, & tolerantur multa, quæ nolit quispiam tolerare, quæ & ipsa Solonis sunt verba (z)

(y) *Apud Herodotum lib. i. fol. 7.* (z) *Apud eundem Herodot. d. l. & fol.*

27. Quin nec una regio cuncta sibi ipsi suppeditat, sed aliud habens, alio indiget, quod idem Solon. (a)

(a) *Apud Herodotum ibid.*

28. Dicam brevius: *Vel felix es vel infelix.*

29. *Si felix:* Perpende tecum tanto diligentius fortunæ humanarumque rerum incertitudinem & inconstantiam, quæ maxima est, usque adeò, ut etiam, qui felicissimi videri poterant, & suos etiam patientur manus & calamitates vix terendas, ut inter alios ostendit Philip. Cominœus. (b)

Paucis:

Koivà wáthn wárvwō B̄:os r̄éox̄, ásæt̄ oλε̄ (c)

(b) *ib. s. de Bello Neapolitano pag. 209.* (c) *Phaistid. suis in poemat. pag. 26.*

30. *Si infelix:* Da operam ut obsequiis, meritis & officiis tuis alios tibi devicias & amicos pares. Nulla enim rerum possesso vero bonoque amico est preciosior, quod recitè Socrates.

31. *Quod*

31. Quod si ergò aliorū auxilium & consilium expectare debemus, cur alios superciliosè despiciare non erubescimus? Χεὶς χεὶςαντεκόντων δάκτυλος δάκτυλον.

32. Officii. Generosi enim & magnifici animi est juvare & prodesse. Qui dant beneficia, Deos imitantur. Seneca (d)

(d) Lib. 3. de Benefic. adde Piccol. gr. 4. Philos. moral. c. 49.

33. Fias ærumnose Deus, inquit Nazianzenus, (e) misericordiam Dei imitando. Nihil enim aquæ divinum habet homo ut beneficiam.

(e) In oratione de cura pauperum.

34. Pulcritudo enim divitiarum non est in sacculis divitum, sed in alimentis pauperum, in illis egenis & infirmis melius opes lucent. Secundum Ambrosium, imò: Si non pavisti, occidisti. (g)

(f) Lib. 7. Epist. 64. (g) c. Pasce dict. 86.

35. Rectè ergò Titus Vespasianus Imp. recordatus aliquando in cœna, quòd nihil benevolentiae & humanitatis toto die præstitteret, cum gemitu etiam exclamavit: Amici diem perdidii. Et Cyrus longam vitam dicitur optasse, ut bonis benefacere, & improbos punire posset.

36. Paucis: Ex Ovidio. (h)

Turpe erit in miseria veteri tibi rebus amico

Auxilium nullâ parte tulisse tuum.

Turpe sequi casum & fortunæ cedere amicum

Et nisi sit felix esse negare suum.

(h) Lib. 2. de Ponto. Eleg. 6.

37. Beneficentia ergò tanquam virtus vel maximè homine digna pro loco & tempore, pro quo nostræ conditione & opibus exercenda.

38. At verò non quilibet qui dat aut confert beneficia, beneficus est aut liberalis, sed qui dat & confert ut decet.

39. Et confert, quod habet egenti instar Dei qui
— — — — — Gratis largitur & offert,

Sic

Sic & ille promptis & animo & manu succurrit instar
Numinis cuiusdam terreni, ad quod tanquam ad sacram
anchoram confugere possunt, & opem petere illi qui
digni. Cujus exemplum in Gillia Agrigentino pro-
ponit Val. Maximus.⁽ⁱ⁾ quem propemodum ipsius li-
beralitatis præcordia habuisse dicit, ejusque domum
quasi quandam munificentiae officinam creditam esse.

(i) Lib. 4. Rer. memorabil. c. ult. tit. de Agrigentino
Gillia.

40. Hujus verò operatio consistit, *tum* in λόγῳ,
tum in δόσῃ, magis tamen in hac quam in illa, ut rectè
Aristoteles. (k) τὸς γαρ, ἀρετῆς μᾶλλον τὸ κοινόν, οὐ τὸ κοι-
νάχειν, καὶ καλὰ ποάπτειν μᾶλλον τὰ συχεῖα μὴ ποάπτειν. Arist.
(l) At dubium non est, quin si des, sequatur ut bene fa-
cias, honestaque agas: sin accipias, tibi bene fiat, aut
certè nihil indecorum agas. Arist. (m)

(k) Lib. 4. Ethic. c. 1. (l) d. lib. &c. (m) d. lib.
&c.

41. Imo, οὐ χάρις τῷ διδόντι, οὐ τῷ μὴ λαμβάνοντι, νοῦ
ἐπαινος δὲ μᾶλλον, καὶ ξειρ δεξερὸς μὴ λαμβάνειν τοῦ δύνατος. Ari-
stotel. (n)

(n) d. lib. 4. & c. 1.

42. Ratione utriusque & certa hujus occurunt
officia.

43. Ratione δοτῶν attendenda Personæ & Modus
illam exercendi.

44. Personæ: Suntque dantis & accipientis.

45. Dantis. Ille verò content, *tum* ἵδεως *tum*
καλῶς ἔνεκεν.

46. ἵδεως καὶ ἀλίτως ut loquitur Aristoteles. (o) Ex
virtutis enim habitu agere debet & operari. At quod-
cunque ex virtute sit, jucundum est, aut certè non grave.
Aristot. (p)

(o) d. l. 4. Eth. c. 1. (p) d. lib. &c.

47. Ergo non simulatè. Actionis enim bonitas
non est tota ex intentione finis, sed etiam ab interno
habitu quod rectissimum Scaliger. (q)

(c) Exercit. 307. Sect. 21. .

48. Κολεῖ ἔντα. Omni enim virtuti propositum est καλὸν, usque adeò, ut qui inhonesta ab hac expectare voluerit Rhadamanthi etiam iudicio pessimus sit.

49. Non ergò tam spe lucri aut commodi inde consequendi, aut formidine poenæ, quam

— — simpliciter virtutis amore

scum hunc liberalitatis decurrit cursum, qui liberalis. Modus enim largiendi ille omnium est optimus, qui spem renumerationis excludit, quod ait Iohan. Saresheriensis. (r)

(r) Lib. 8. de Nugis Curialium c. 13. pag. 521.

50. Salsè quidem sed verè Martialis suum ad Gargilianum:

Munera quod senibus viduisq; ingentia mittis

Vis te munificum, Gargiliane, vocem.

Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,

Qui potes insidias dona vocare tuas.

Sic avidis fallax indulget piscibus hamus,

Callida sic stultas decipit esca feras.

Quid sit largiri, quid sit donare, docebo,

Si nescis, dona, Gargiliane, mihi.

51. Et hinc ergò non fallax amicitiam velut ad Solem aquilam probandi emergit δοκιμασία & velut Japis Lydius. Nempe

Explorant adversa viros. Et

Talis res est hominibus infelicitas

— — amicorum examen certissimum.

quod ait Amphitruo. (s)

(s) Apud Enylipidem in Prolog. Hercul. Furentis.

52. Quod si ergò in gratos suum collocavit beneficium, est quod non tam de remuneratione, quam de amici vice & κύρωσις gaudeat, sibi que gratuletur: si vero aliquid ingratitudinis intercurrit (intercurrit autem

autem s̄apissimè & frequentissimè) non continuò indi-
gnetur & stomachetur.

53. Benè Themistocles aiebat, se platanis simi-
lem, sub quarum umbrâ accurrunt homines affecti tem-
pestatibus, & easdem ut serenitas rediit, vellicant, &
consiprant. Vsque adeò humanæ fragilitatis ni-
mia est in rebus prosperis oblivio. Quod ait Plutar-
chus. (b)

(t) In Scipione Africano fol. 107.

54. Sed non omnes tamen eodem sunt ingenio,
neque propter unius aut alterius improbitatem inter-
mittendæ sunt benè de quam plurimis merendi occa-
siones, ut benè Cominæus. (u)

(u) Lib. 2. de Reb. Gallicis pag. 377.

55. Imò fieri potest ut unus aliquis licet tenui sit
beneficio affectus, insignem aliquam operam præster, &
reliquorum ingratitudinem cumulatè resarciat & re-
compenset. Idem Cominæus. (x)

(x) d. lib. 2. pag. 377.

56. Quid? Ab omnibus precium *ἰστιγόποι* solvi
non potest. Errant enim & quidem graviter, qui suis
Præceptoribus externo aliquo beneficio satisfactum iri
somniaut, quasi verò virtus & salus animi levis fortunæ
judibrio remunerari possit,

— — *animum non munera iactes.*

57. Paucis. Pii debent esse ut ficus, quæ etsi lace-
rentur & peñsimè tractentur, non degenerant tamen in
rubum, sed manent bona arbor, ut graviter D. Luthe-
rus. (y) Æquè & illi ingratitudine quorundam commoti
fuo isto de virtutis studio & studio non discedant, sed
instar Termini contra illius indignitatem consistant,
inque proposito bono persistant.

(y) Commentar. in Gen. c 26. fol. 47. v. Hæc omnia.

58. *Accipientis*: Hic dignus fit oportet nostris be-
neficiis. Digni verò non nisi boni, qui tamen & ipsi
non semper supremis confident in gradibus, sed & cum

iis benè agitur, in quibns apparent etiam simulacra virtutis. Nemo enim est τεραγάγων ἢ ἀνθρώπος.

59. Dicam & hoc: Et malis est beneficiendum, siquidem saniorem ad mentem redire velint, & optimis præceptis obtemperare. Errare, labi, decipi, humum est; sed in illis ανιατῶς perseverare diabolicum.

60. Si qui extremè mali (nisi quis forsitan non hominibus, sed humanitati dandum quid, & largiendum plusculum etiam quam concedit ἀκείνη existimet) næ illi, cum pestes sint humani generis potius θεοχωρια quam λόγω, scuticis quam pecuniis plagiis quam pagis & alijs honorum & munierum titulis & officiis honorandi, afficiendi & fovendi.

61. Si contraria quis incedat via, bonos negligat, malos foveat & promoveat, jam præsentissimum, attrahit detrimentum & incommodum longè maximum, tum sibi tum Reipublicæ.

62. Sibi: Malo enim benefacere tantundem est periculum.

Quanti bono malefacere.
quod censem Advocati apud Plautum, (z)

(z) In Pænulo Act. 3.

63. Explorandum ergò est, cujusmodi sint qui beneficium petunt. Nec enim omnes digni sunt qui accipient ut benè Phil. Cominæus (a) Brevius: Liberalis dat ἀξιοῖς non τυχαῖσι, ut loquitur Arist. (b)

(a) d. lib. 2. de Reb. Gallic. pag. 377. (b) d. lib. 4. 6. 3.

64. Reipublicæ: Malos enim fovere, est furioso gladium concedere, leoni ungues apponere, lupis dentes acuere. Vnde non male Laco quidam mendico elemolynam petenti, respondit: Si tibi dabo, tum magis tuam mendicitatem confirmavero. Hujus enim turpis tuæ mendicitatis cauta est, qui primus tibi petenti largiens ignavum te reddidit.

65. Reipublicæ ergo male constitutæ signum est certissimum, si mendici promiscue ferantur & circumvagentur,

v agentur, cui malo ut primitus resistatur, examinandi sunt, qui hinc & inde stipem colligendo circumcursitant, utque causam mendicitatis conditionemque suam explicent, cogendi. Si explicant sufficienter, sublevandi: Si non, velut ignavi fuci, qui apibus mel præripiunt, ejiciendi, & à finibus longum propellendi, quod Magistratus est officium, exemplo Florentinorum, qui, referente Sabellico, crebro in hominum vitam moresque inquirebant, & si quem otio indulgentem deprehendebant, tanquam inutile terræ pondus ablegabant & relegabant.

66. Sed fit plerumque, ut hisce quidem moribus & temporibus pessimi optima quæque consequantur, etiam à magnatibus, à quibus tamen temeritas debebat esse vel maximè remotissima.

67. Et verò sit ratione, tum dantium tum accipientium.

68. *Dantium*: Hi quia nec iudicant nec dijudicant, quibus sua conferant beneficia pro Platonibus in blaterones & gnathones, pro Ciceronibus in bibones & errones incident. Dolendum quidem, sed tamen condonandum si casu & à ~~apocœtus~~: Indignandum si ~~apocœtus~~.

69. *Accipientium*: Hi enim vel egregiè suam illam pellem Vulpinam & aures asininas tegere possunt, edocti aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptu habere, amicitias inimicitiasque non ex re sed ex commodis aestimare; magisque vultum, quam ingenium bonum habere, ut de suæ ætatis hominibus loquitur Salustius. (c) Hinc non raro nullo negotio nobilissimis familiis sese ingerunt & insinuant, & omnia velut alter Davus calumniis perturbant, à quib. vel imprimis abhorrire debent illæ, ut sapienter monet Cominæus. (d)

(c) In coniurat. Catil. pag. 14. (d) lib. 5. de Bello Neapolitano pag. 910.

70. Vel audaciissimi alias sunt & perfidae frontis homines, qui nihil non efflagitare, nihil non etiam exposcere,

exposcere, & si deneges etiam tecum expostulare audient impudentissime. Quo in genere familiam ducunt vel hodie maximam Poëtastrī illi minus ~~ποιητικοί~~, qui cum juventuti in Scholis & Pædagogiis præesse, vel etiam alio legitimo medio victu quærere possent suum, tamen hinc inde aulas Principum perreptant, fores magnatum obsident, & suis sive carminibus sive crimini bus fermè enecant, quibusvis obviis, etiam iis qui vix legere poslunt, versus averlos offerunt, qui tantum absit, ut ulla munere dignandi, ut vel fuste abigendi, & ad pistrinum Terentianum ablegandi. Sed de hisce alias.

71. *Modus exercendi*: Hunc brevissimè, sed tamen rectissimè proponit Arist. (e) Liberalis det ἀρεθῶς, Det rectè Quò in non exigua hujus virtutis vis consistit,

(e) d lib. 4. Etb. c. 1.

72. In hoc verò considerandum, & quid præstetur & ut præstatur.

73. *Quid præstetur*. Nempe beneficium. Hujus v. attendenda tum quantitas tum qualitas.

74. *Quantitas definienda & circumscribenda ratione tum danti tum accipientis*.

75. *Dantis quidem*: Dandum est & conferendum
"Μὴ τῶν θεαχόντων καὶ χειρὸν τὴν οὐσίαν. Pro facultate & viribus nostris ita quidem ne & ipsi imposterum careamus, & aliorum ædes obsidere, & vel à mortuis instar Diogenis stipem quærere cogamur. Fontes tui deriventur foras, tu verò Dominus illorum maneto.

76. Rectè Cicero (f) cavendum est, inquit, ne benignitas major sit quam facultates, quod qui benigniores volunt esse quam res patitur, primùm in eo peccant, quod injuriosi sunt in proximos: quas enim copias his & suppeditari æquius est, & relinquere eas transferunt ad alienos. Inest a. in tali liberalitate cupiditas rapiendi plerumq; & auferendi per injuriam, ut ad largiendum suppetant copiæ. Videre etiā licet plerisq; non tam naturâ liberales quam quadam gloria ductos, ut benefici videantur, facere multa, quæ ab ostentatione proficiunt magis

magis quam à voluntate videatur. Talis a. simulatio vanitati est coniunctior quā aut liberalitati aut honestati.

(f) Lib. 1. Officior. pag. 187.

77. In hoc v. imprimis quo quisq; animo, studio, benevolentia fecerit, ponderandum est. Animus n. dantis potius inspiciendus quam datorum vel dignitas vel amplitudo. Non n. τῷ πλέον τῷ διδούμενῷ τὸ ἐλαυθέρων, ἀλλ' ἡ τῇ τῷ διδούτος ἔξη consistit, quod optimè Arist. (g)

(g) d. lib. 4. Eth. c. 1.

78. Quin & datoris dignitas beneficio non minimum conciliat decus & gratiā. Nempe quod ait Ovid. (h)

Multiplicat tamen hunc gravitas autoris honorem,
Et maiestatem res data dantis habet.

(h) Lib. 4. de Ponto Eleg. 9.

79. Imò & dandum pro personæ dignitate. Nec n. omnes omnia decere possunt. Prudenter Alex. ille M. cum Perillus quidam ipsius amicus filiabus suis ab eo dotem peteret, jussit illum capere talenta quinquaginta, cumq; is respondisset, decem satis esse: tibi, inquit, satis tantum accipere, mihi vero non satis est tantum dare.

80. Quantum quantum tandem sit beneficium, quod præstitū, stultissimi illi, qui laudant ipsimet suum, & quibusvis in tonstrinis aut popinis etiam decantant. Non malè Chilo Lacon dicebat: Beneficii dati oblivisci debere, accepti meminisse. Salsè quidem sed recte tamen suum deridet Posthumum Martialis. (i)

Quæ mihi præstiteris memini, semperq; tenebo,
Curigitur taceo, Posthume, tu loqueris.

Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat, dixerat ipse mihi.

Non bellè quædam faciunt duo, sufficit unus
Huic operi, si vis ut loquar ipse tace.

Crede mihi quamvis ingentia, Posthume, dones
Autoris pereunt garrulitate sui.

(i) Lib. 5. Epigramm.

§ 1. Acci-

81. *Accipientis* verò : Plus erogandum est illis, qui plus de nobis, de proximis, de Patria, de Ecclesia & Scholis prōmeriti. Paucis : illis qui digniores, quique magis indigent. Liberalitas enim comitem habet justitiam illam, quam vocant, distributivam. Hæc verò proportione Geometrica dīcer, & dignitatem personarum attendit, ita ut æqualibus æqualia & singulis convenientia tribuantur. Arist. (k)

(k) *s. Eth. c. 3. & ibid. fusè Dn. Philippus.*

82. Quo in loco si quæ debentur, incautè agunt, qui illa morosius repetunt & acrius aliquantò remunerationem urgent, id quod ferè fit ab illis, qui bonam & fidelē operam præstiterunt. Illi n. arbitrantur, sibi aliquanto plus quam aliis licere, quod iniquissimè ferunt Principes imprimis, illi v. donis excidunt suis. Quo de Cominæus. (l)

(l) *Lib. 5. de Reb. Gallic. pag. 470.*

83. Iuvandi verò omnes qui digni, imprimis *Studioſi*, tum quia merentur, tum quia auxilio indigent maiore.

84. *Merentur*. Ab hilce enim velut ab Apollinis capillis in omnes neæxias talus tum publica tum privata destillat & omnibus fermè in angulis confirmatur, conservatur, custoditur. Imò horum scientiâ totus illuminatur mundus, & ad obediendum Deo & Principi vita subjectorum informatur, ut ipse Imp. Fridericus, dignissimus sanè Studioſorum omnium Patronus & Mæcenas testatur. (m)

(m) *Constitut. Habita quæ insert. Cod. Ne filius pro patre.*

85. *Auxilio indigent maiore*. Studia n. secundum Lucianum, indigent καὶ τὸν τολλεῖν καὶ χειρεύματα καὶ δαπάνας οὐ συμπέπαις. Qui ergò his succurrendum esse planè negat, næsis quovis Mida est stolidior & iniquior.

86. Optime optimus Imp. Fridericus. (z) Quis eorum non misereatur, qui amore scientiæ exules facti de divitibus pauperes semetipſos exinaniant, vitam suam

saam multis periculis exponunt, & à vilissimis lèpe hominibus (quod graviter ferendum) corporales injarias sine causa perferunt.

(z) d. Constit. Habita. C. Ne filius pro patre.

87. Et nostra suum habet (quod jure gloria-
mur) Fridericum Academia, suum Augustum Ducem
Saxonie, Illustrissimum & Celsissimum Dn. Dn. Iohannem
Principem nostrum clementissimū, partię parentem &
nutritiū bonorum omnium, qui algentes fovere, egen-
tes sustentare, & Academiam jam jam cadentem fulcire,
fultam instaurare, instauratam conservare ut potuit,
sic & voluit clementissimè, benignissimè, libera-
liissimè.

88. Optimo sanè consilio. Hoc enim verè Prin-
cipum est. Nam Principes dando dilectiunt, astervan-
do pauperes evadunt, quod exemplo Alexandri M. &
Darii ostendit Anton. de Guevara. (o)

(o) In Horologio Principum lib. 3. c. 25. in pīne.

89. Debet ergò esse quam Studiosis

— Nullis præsentior æther.

Et

Nulla cadunt melius, nec munera sanctius harent,

Quam quæ Pieriis sunt numerata choris.

ut rectissimè noster Stigelius. (p)

(p) Lib. 1. Eleg. 4.

90. Prudentissimè Sigismundus Imp. cum à
Principibus quibusdam bonarum artium oforibus re-
prehenderetur, quod foveret & promoyeret doctos et
jam infimo loco natos respondebat: Cur non faverem &
opem ferrem iis, quos natura ipsa præclaris donis & or-
namentis nobilitavit.

91. Qualitas. Ea danda quæ accipienti profu-
tura sunt potius quam obfutura. Officium enim quod
nocet, officium non est, sed anguis in sinu, & gladius in
manu furiosi.

92. *Vt præstetur. Hic attendenda tempus & locus.*

93. *Tempus* quidem: Tempestivè detur beneficium. Bis dat qui citò dat. ὁ καὶ τὸς γλυκερώτεροι,
Gratia qua tarda est ingrata est, gratia namq;
Cum fieri properat gratia grata magis.

quod ait Ausonius. (q)

(q) *Epigramm. 84.*

94. Rectè Seneca (r) ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit. Vnde & beneficium ab homine duro asperè datum lapidolum panem appellat.

(r) *Lib. 2. de Benefic.*

95. Quod si ergò quod petitur præstare potes, præsta labens. Non promitte, sed præmitte, imò prome.

96. Si non potes, candidè denega.

Nam id genus est hominum pessimum.

In denegando modo queis pudore est paululum.

Post ubi iam tempus est promissa perfici

Tum coacti necessariò se aperiunt & timent.

Et tamen res cogit eos denegare.

Sed ne fidem fefelliisse videantur ad nescio quæ οὐσία
se convertunt.

Impudentissima est eorum Oratio.

Quis tu es? quis mihi es? cur me am tibi? Hem

Proximus sum egomet mihi.

Vt hunc proculum graphicè describit Charinus apud Terentium. (s)

(s) *In Andr. Act. 3. Scen. 1.*

97. *Protecto.*

Nullum atrocius est vulnus quam falli ab amico. (t)

(t) *sophocl. in Philoct.*

98. Sic nempe suos beant illi quibus virtus in fronte patet, virus in corde latet.

Non

Non rata fides ubi iam melior

Fortuna ruit. (u)

(u) *Seneca in Hercule Oeteo.*

99. *Locus v.* Dandum est εὐαλόν. Vbi honestum est, Arist. (x) Nec n. omnia omni loco etiam exercenda & usurpanda. Sunt quæ palam in conspectu hominum fieri possunt, sunt quæ privatim commodius, quæ si confundantur non minimam sancitatem virtutis actioni labem aspergent & maculam inurent.

(x) *d. lib. 4. c. 1.*

100. Pharisaicum est illud & hypocriticum, si eleemosinas distributurus tubarum sonitu omnia compleas, plebem convokes, & velut alter Turnus medio in grege sis.

— — *Toto vertice supra,*
digo monstreris & audias: Hic est ille magnus Meccenas. Hic est ille Demosthenes.

*Et hæc de δόσει, jam de ληψίᾳ
paucula.*

101. *Ratione λήψεως Beneficus considerandus, tum
ut accipit, tum ut accepta possidet.*

102. *Vt accipit.* I. Non est nimium αἰτητικὸς & proclivis ad petendum. Esset n. hoc avaritiae & impudentiae quæ suis ut contenta sit, ne Attalicis quidem conditionibus adduci posset. At ab hisce tam longè abest beneficus quam ab extremis Indis columnæ Herculis.

103. 2. Accipit ὅταν δεῖ, ubi decet. Et quidem ἔργα τῷ καλῷ καὶ δόσεις. Honestatis cœla & ut inde dignis largissime erogare posset.

104. Quod ergo de xeniis D. Severus & Antonius Impp. Proconsulipræscribunt. (y) Neque omnia, neque quovis tempore, neque ab omnibus accipias. Nam valde inhumanum est a nemine accipere, sed passim vilissimum, & omnia avariissimum: Id beneficus vel sua sponte sequitur & observat.

(y) l. solent 6. §. fin. ff. de offic. Proconsul.

105. Benè Aristippus cum reprehenderetur, quod ab amicis acciperet peccunias, se inquietabat, non ideo accipere ut uteretur ipse, sed ut illi dilicerent, ad quas res utendum sit illis, ut quae non in luxum perdendæ, sed bonis viris, si egeant, distribuendæ sint. Quo & senlu Alexander rogatus ubi reponeret thesauros, apud amicos respondebat. Nempe

Extra fortunam est quicquid donatur amicis.

Et

Hochabeo quocunq; dedi.

106. Et verò cur nihil accipiet ab aliis noster? Iple Oceanus suam fontibus communicat aquam, sed tamen & ab hisce, quam communicavit, accipit, vix suam alias integratem & vires retenturus. Quid ni ergo & liberalis suis à clientibus, quod impertitur, sumere poterit & sibi optimo jure vendicare?

107. Accipit ergo quandoque quod commode & salva cum virtute potest. Et tamen semper plus amat quibus benefacit, quam, ut ab hisce redametur, quod hisce aperte proponit Aristoteles (z) οὐ ἐνεργέται τοῦ ἐνεργετικοῦ σπουδαῖον φιλεῖν οὐ εὖ πάθει τοσούτους θεάσαντας.

(z) lib. 9. Eth. c. 7.

108. Causæ multæ, non postrema hæc. Quia τὸ οἰκεῖον γον ἀνετῆ Arist (a) Quia per opus nostrum nos quasi promovemus & explicamus. At qui accipit beneficium ipsius à quo accipit quodammodo est opus Arist. (b) Sed de hisce nos fusius nostris in Ethicis exercitationibus (c).

(a) d. lib. 9. Eth. c. 7. (b) d. lib. & c. (c) Exercit.

12. q. 1.

109. Ut possidet accepta, sic nec nimium profundit, sed illa honeste tuetur, ut familiam, quam aere victitare non posse novit, sustentare, patriæ munia obire, tempore necessitatis ἐπίλεοφὰς καὶ σκηπάσματα, Victum & amictum habere, denique egenis subvenire possit & succurrere.

110. Sed

110. Sed hæc quotusquisque est qui attendit & perpendit; Alii enim rei nimis intent; suoque Mammonæ velut Cauaso affixi confident & consilient, nummosque suis disponunt in arculis, ipsi omnium pauperrimi, metuentes illos.

Velut contingere facrum.

111. Alij quasi auro pluat domi quotidie, vel Paetolus novus in hortis fluat uberior, omnia profundunt & dilapidant, parum considerantes, quibus laboribus parta illa & comparata. Quorum hi prodigiæ: illi Avari, Eucliones αὐστηροὶς appellantur.

112. Et verò illi in defectu, Hi in excessu peccant
ἢ μὴ ἀστία τῷ διδόναι, καὶ μὴ λαμβάνει ψεύταλλει. οἵδε ἀνευθεγία τῷ διδόναι μὴ ἐλέίπει τῷδ' λαμβάνει ψεύταλλει. Arist. (d)

(d) d. lib. 4. Eth. c. 1.

113. Sic nempe

Iliacos intra muros peccatur & extra.

Et tam est difficile in omni genere vitæ accommodare se, & ita gerere, ne quid erres, ut bene Phil. Cominæus. (e)

(e) lib. 5. de Reb. Gallicis pag. 470.

114. Malè & avari & prodigi. A virtute enim tanquam à linea recta & regia aberrant ambo. Pejores tamen avari, quod rectè Arist. (f)

(f) d. lib. 4. Eth. c. 1. adde Casum qq. Eth. lib. 4. c. 1. pag. 240.

115. Prodigi enim facilius èriatòrum etate, tum inopia.

116. Etate. Hac enim ad omnia sapimus rectius. Et

Omnia fere etas, animum quoq.

117. Inopia. Si enim nervi rerum dandarum incidunt & ipsimet egere incipient, jam cautius mercari discent, nummulosque diligenter aservare & custodire.

Nec enim malè Cræsus ad Cyrus (g) Meæ ruinæ, inquit, et si ingratæ sunt, mihi tamen extitere disciplinæ: Aequè & hic existent.

(g) *Apud Herodot. lib. 1. fol. 41.*

118. Quin & benè monentibus obtemperare, regiamque ad viam deduci poterunt facilius. Nihil enim magnis in rebus aberrare majus est, quam ut ab homine effici possit: ubi verò erratum est, rectè a monentibus obtemperare boni viri & sapientis est: ut loquar cum Minutio (h) Et hi ergo ut obtemperent docebunt ipsos & oculi & loculi.

(h) *Ex Plutarcho in vita F. Maximi fol. 78.*

119. Avari δυστροὶ sunt & ferme ἀνιετοὶ Tum etate tum copia.

120. Αἴτη. Ea enim hominum natura est, ut quod minus restat itineris (id quod fit in senectute, quæ verè est mortis præludium ut vocat D. Lutherus (i) eò plus expertant viatici. Cicero (k) ἀ γαρ ποιλοί φιλοζήματοι μᾶλλον ἡ δοτικοὶ. Arist. (l) Benè Iohan. Saresberiensis (m) Avaritia, inquit, ridiculam & miterandam cum senibus contraxit familiaritatem, ut quo minus egent, avidius concupiscant, & quo tebus sunt citius carituri, eas parcius ministrent utilitati.

(i) *Comment. in Genes. c. 27. fol. 52. (k) In Catone maiore, (l) d. lib. 4. Eth. c. 1. (m) lib. 8. De Nugh Curialium c. 15. pag. 535.*

121. Copia. Quodlibet plus sunt poteræ, plus sitiuntur aquæ, id quod hydropticis contingit, quib. cum optimè hi nostri comparantur à Diogene, teste Laertio. (n) In avaris enim secundum Ovidium. (o)

Creverunt & opes & opum furiosa Libido

Et cum possideant plurima, plura petunt.

Paucis ex Juvenale. (p)

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,

Et minus hanc optat qui non habet.

Visque adeo ex Horatio. (q)

— — *Improbæ*

Crescent

*Crescunt divitiae tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei,
(n) In Sermon. Serm. 8. (o) 1. Fafor. (p) Sat. 14, (q)
lib. 3. Carmin. Od. 24.*

122. Addam & hoc: Prodigii profunt & aliis.
Arist. (r) Dum enim sua profundunt, & illa continuò ab
aliis intercipiuntur, non secus ac pluviæ varias in guttu-
las divisiæ & dispersæ à terra arida imbibuntur. Avari
nemini: nisi cum moriuntur.

In nullum avarus bonus est, in se pessimus. (s)

(r) d. lib. 4. Eth. c. 1. (s) Publ. Mimes.

123. Sed hæc συγκετικῶς non ἀπλῶς intelligantur.
Vtraque n. avaritia & prodigalitas mala, ac proinde
seriò vitanda & fugienda. Quod multis ostendi poter-
rat, si thesium angustia pateretur. De hisce fortasse
alias. Nunc subsisto.

Et tantum ergo de hoc Themate.

Ζητήματα πρέργως adjecta.

I.

An Judex litteratus esse debeat?

Affirm. Exod. 33. v. II. Deut. I. v. 13. Cic. I. de
Divinat. Piccol. gr. 10. Philos. moral. c. 17.

II.

Duellum seu μονομαχία in bene constituta Re-
publica an ferenda?

Dist. Adde c. Monomachiam 2. q. 2. Bodin. 4. Po-
lit. c. 7. num. 476. Daneum lib. 2. Eth. Christ. c. 13.

III.

Fidem servare an debeat Princeps?

Videbimus.

Videbimus. Adde Lipsium lib. 4. Polit. c. 13 Machiavell. de Principe. c. 18. lib. Discurs. c. 13. Antimachiav. lib. 3. Theorem. 18. & seq.

IV.

Stratagematum an in bello ullus usus, & sic an admittenda?

Disting. Adde Bodin. 5. Polit. c. 6. Dan. 7. Polit. Christian. c. 6. Goclen. in Eth. q. 48.

V.

Munitiones an ferendæ in imperiis?

Disting. Adde Bodin. 5. Polit. c. 5. Patrium lib. 8. Polit. c. 4. Tholozan. 2. Polit. c. 3. Machiavell. 2. Polit. c. 24. & lib. de Principe c. 20. Aristotel. 7. Polit. c. 11. & ibid.

Casum.

F I N I S.

